

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurea si Sambet'a, făciea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu său 40 doidieceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari, său mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fară depunerea acestui pretiu înainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 85.

Brasovu, 3. Aprile 1863.

Anul XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Unionistii.

VII.

(Fines din Nru tr.)

Er' despre privilegiu totu Werboczy scrie (Part. II, tit. 7) § 1: „Unde sciendum, quod privilegium dicitur, quasi lex privata et singularis, quae ad unum, vel ad paucos pertinet.

Asia definesce Werboczy jus, lex, si privilegium, si noi inca nu amu urmatu alta definitiune; ci amu disu, că noi (romanii) inca asteptăm dela corona drepturi nu privilegia, — si amu intielesu, cumu că pre basea egalităei drepturilor, recunoscuta de insasi coron'a, nu asteptăm, că se ne dè coron'a atari drepaturi, cari se le avemu numai noi, ci atari drepaturi, cari se fia asemeni cu drepturile toturor natiunilor transilvanice.

Privilegia-le suntu drepturi esclusive, cari unor'a se concedu, er' altor'a nu; si deca suntu privilegia, cari nu facu strimbata nemenuia, e recunoscutu lăcru, că suntu si de acele privilegia, cari suntu nederepte. Szegedi in tyrociniu (Part. II, tit. 7—8) § 12, apriatu scrie: „Dividitur privilegium in id, quod est contra jus, et in id quod est praeter jus. Contra jus dicitur illud, quod derogat juri communi, ut exemptione a solvendis decimis etc. et hoc est proprius privilegium. — Si deca suntu privilegia de ale privatilor, cari suntu injuriose pentru altii, — dar' privilegia-le natiunali, cumu nu voru fi nederepte pentru alte natiunalitati, cari suntu eschise dela asemeni privilegia? Si de acea, mise pare, că scriendu io, cumu că noi romanii asteptandu drepturi constitutionali, adeca drepturi egali pentru toate natiunalitatile transilv., er' nu drepturi privilegiate, adeca drepturi esclusive pentru alte natiunalitati, am interpretat acelu sentimentu umanu, dreptu, si demnu de natiunile civilisate, care numai oamenii portati de sentimente egoistice potu selu renege. Si natiunea romana — si tiene de cea mai santa detorentia a cere si a asteptă dela corona numai atari drepturi, cari se cuvenu poporeloru civilisate in sensulu celu mai nobile alu cuventului.

Aci mai am de insemnat, că D., pote dein greșielu de pena au de tipariu, a citat reu unu pasagiu dein articlui meu, cumu că asi fi scrisu: că „dreptulu istoricu presupune constitutiune.“ D., caruia cuventele dreptu istoricu negresitu-i suntu forte familiaria, prea lesne se potu alunecă se puna istoricu in locu de constitutiunale; ci io am scrisu constitutionale, precum se pote vedé in insusi articlulu, si precum numai asia potea se aiba intielesu spresiunea mea, pentru că dreptulu constitutionale presupune constitutiune, er' dreptulu istoricu nu mi se pare a avé totudeun'a lipsa de constitutiune.

La intrebarea mea: care constitutiune? D. erasi se afla uimitu, că si candu nece nu ar' mai poté fi vorba de alta constitutiune, de catu de cea de 1000 de ani. Io inse marturisescu, că de si sum mare adoratoriu alu ingenia-loru poetice, că alu toturoru capacitatilor mari, inse intr'unu respectu sum forte pro-saicu, si ast'a este, că in istoria, in filosofia si in alte

scientie esacte seau practice numi placu fantasie-le de locu, fia acestea poetice fia mistice. De fantasiele istorice, voliu semi ceru libertate dela on. Redactiune, că se insemezu puçinele, cătu-mi va remané ceva regazu dela ocupatiunile stricte, *) — er' de fantasiele mistice ale lui D. in privint'a coronei si a constitutiunei, me folosescu cu ocasiunea presente a dechiară, că dein astufeliu de misteria io nu intielegu nece marcaru unu cuventu, si asia — sum silitu a trece preste ele. Ce intielegu io prin corona, mi-am datu parerea atunci si nu o mutu, — er' prein constitutiune intielegu ceea, ce intielegu toti prosaistii dein lume, si fiendu că intru intielesulu acestor'a se afla una multime de constitutiuni, intrebarea mea era numai intru acea directiune, că multi oameni porta constitutiunea pre limba, asia catu ai socotit că acestia toti nu au decat un'a si aceeasi idea, inse deca-i intrebi, că ce constitutiune intielegi Dta? Unii-ti respundu magna - charta dein Anglia, altii fanzimatulu dein Turcia, altii etc. etc., si numai atuncia precepi, că acesti oameni, de si porta toti un'a vorba in gura, dar' in mente suntu departati unulu de altulu că Japania de Spitzberg.

Multe amu mai avé de disputatu cu D. la cele nenumerate, ce le a gramaditu in celi mai dein urma articlii ai sei si intru altii, — ci deintru aste multe acumu numai doua puncturi mai alegem, la cari prescurtu se reflectămu, apoi Ddieu cu noi.

Unulu e, că D. si acumu trage nadesde (liertatimi acestu cuventu barbaru), cumu că, deca numai acea piedeca e a uniuniei, că natiunalitatile nemagiare-si semtu amenintiate interesele sale prein uniune, uniunea e securisata D. afla, că sub constitutiunea dein 1848 tote natiunalitatile si tote interesele loru suntu scutite, cătu nu mai remane nece una piedeca dein asta parte. Marturisimu, că cetindu astea, de doue-ori ne amu stersu pre ochi, se vedemai mai bene, nu cumu va ce cetim, e numai una nalucire seau visu. Inse venindumi amente, că D. se pare a fi si poetu, am pusu diurnalul la una parte, si am credutu, că ce am cetit u intru insu e erasi numai unu misticismu seau illusiune poetica, care precum se scie, nu suntu de parte de visuri.

Socia cu acesta illusiune e si parerea Dsau, cumu că si romanii au luat partea la constitutiunea si diele transilv., — că nemesi, — cu care D. vrè se dica, că constitutiunea cea de 1000 de ani, legile transilv. si cele mai vechi si cele dein 1848, au fostu fapt'a maniloru nu numai magiare ci si romaneschi. La care numai atat'a amu vrè se ne respondia D. inse foră intortocari, că ce opiniune ar' avé Dlui, de una constitutiune si de legile unei diete, in care maioritatea seau mai totalitatea ar' stă dein romani, si abia dein cate unu magiaru seau doi, fia si nerengati, deca acea constitutiune si acele legi aru proscrie pre magiari deintre natiunalitatile patriei si dein tote drepturile natiunali si individuali, in catu nu aru fi si boiari romaneschi si de confesiunea grecésca?

Suum cuique. — Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.

*) Cu cea mai distincta placere vomu servi or'si candu in interesulu natiunalu; aveti numai a dispune. Red.

In urma concludem cu acea oserbatiune, cumu că noi si acumu si de ci inelo destingemu intre natiunea magiara, pie care o estimam sincere si dein anema, si intre partit'a unionistica, de nu alta, macaru că se ne potemu disputa cu D et consortii, fiendu ca eu un'a natiune intréga nu e cu potentia a se disputa.

Blasiu.

X.

Ofertu nobilu pentru institutu de pedagogia.

Blasiu 6. Aprile 1863.

Domnule Redactoru!

Venindu-mi amana unu actu de mare momentu, mi-am tienutu detoria alu decopiată cu tota fidelitatea, si a vilu străpune cu acea rogare, că se aveti bunatai ai face locu in colonele diurnalului Dvostre, pentru că déca vechia sententia: „exempla trahunt“, mai are vre un'a valoare in ochii preotăi mei nóstre, acéstă de securu va se puna bas'a unui institutu de educatiune popularia dorit u atat'a sete de parentii nostrii si planuitu mai bene de unu deceniu de contempurani, spre a carui realisare acum'a se oferesce ocasiunea cea mai benevenita. Actulu consiste in un'a scrisore colectiva a preotîmei romane din protopopiatulu Blasiului catra zelosulu canoniu si protopopu Negruțiu, dupa cumu urmăza;

Prea-onorate Domnule Protopope!

Noi preotîmea gr.-catalica dein districtulu archidiaconale alu Blasiului — oserbandu dein experientia, cumcă pre lunga tota silintă de a dă instructiunei tinerimei in scóelele elementari de pre sate impulsulu recerutu de propasire si inaintare pana aei forte puçinu amu potutu profită in acestu obiectu atatu de momentosu pentru natiune, dein acea unica causa, ca de si in totu satulu si tota parochia se afla docente comunale; totusi déca docentii n'au invetiatu in adensu studiale pedagogice, nu sciu metodic'a de a propune si a predă obiectele de invetiamantu la prunci, incatu potemu pre dereptu a dîce, că orbu conduce pre orbu; — amu venit u la acea convingere, că pana candu nu se va redică in archidieces'a nóstra metropolitana, unu institutu pedagogicu, cu cursu ordinariu de invetiamantu didacticu, caus'a scolasteca*) de locu nu va poté inaintă; totu de una data deplenu convinsu despre urgent'a necesitate de a se redică unu asemenea institutu, de ora ce recunoscemu lips'a recerutelor midiulocce spre realisarea acestei dorintie comune, de buna voli'a nóstra ne dechiaramu inaintea mai mariloru nostri bisericesci, si prin acéstă inaintea intregei natiuni, cumcă noi de buna voli'a nóstra ne apromitemu si ne oblegamu, ca ori care deintre noi va fi impartasitu dein adjutulu imperatescu de 18,000 fl. v. a. seau dein alte beneficia seau fundatiuni archi-diecesane, va dă si lasá dein sum'a de participatiune 5% pentru intemelierea unui fundu seau capitalu, dein care se se redice institutulu pedagogicu pentru archidiecesa, seau din care se se platésca profesorii de pedagogia.

Direptu acea ne rogamu de prea onor. Domni'a Ta, că se benevoliesci acéstă a nóstra dechiaratiune a o face cunoscuta Eso. Sale parentelui Metropolitul si venerabilulu consistoriu metropolitana, si de un'a data in numele nostru a te rogă, că se se indure a primi acestu ofertu alu nostru, că pre denariulu veduvei dein S. Scriptura, ce de buna voli'a nóstra-lu facemu in interesulu propasirei causei scolare.

Preotii dein tractulu Blasiului.

Urmăza subscriptiunile.

Insufletirea, zelulu si increderea in poterile proprii ale natiunei, suntu unicele midiulocce apte, de a scôte pre populu romanu dein ticalosia si intunereoulu nesciintie, unde-lu precipită cu atata repediune injuri'a tempului trecutu; preotîmea a fostu premergatoria romaniloru in cultura si civilisatiune totu de un'a, ea a intielesu de tempuriu ce insémna a avé institute de crescere, si pentru acea inca in seculul tr. si redioase unu monumentu eternu prein cumpararea dominiului dein Cutu, alu carui venit u sustiene junimea seminariului teologicu dein Blasiu; mare a fostu bucuria comuna, candu se puse primulu temeliu alu institutului teologicu de aci, asemenea, de nu si mai mare va fi mane poimane si a nóstra,

*) Si cultur'a poporului romanu, care mai reclama si combinarea sciintielor mai practice agronomice cu acestu institutu de pedagogia, si care atunci va poté influintia in tota fibrele vietii romanului, ca atunci va configi romanulu la seólc, că la funtan'a si a luminarii si a intereselor sale pipaite. — Vederemo.

Red.

candu vomu vedé, ca preotîmea acestei archidiecese urmăza eu insufletire exemplulu demnu de tota laud'a si recunosceniția cu care au premersu preotii dein tractulu Blasiului. — Fia că in tempu scurtu se vedem realisarea acestei idee in adeveru salutarie

A.

Resalutare din tota anghieurile, fratilor la astufeliu de porniri nobile si atatu de reclamate! Se ne ajutam noi pe noi, ca-e atunci si Dumnedieu ne va ajuta, versandusi binecuvantarea asupra celor intreprinse. Eu inca ve dău parola cu tota bracie si pentru tota midiuloccele, la cate potu conurge pentru acestu scopu atatu de necesariu si dorit u multu si fara repausu. — Christosu a inviatu si Ddieu cu noi!

Red.

Deva in 5. Aprilie. In sciintiare trista. In năpte de 26. spre 27. Martie a. c. repausă după o băla scurta de 6 dîle Nicolau Petco, fostu v.-comite in comit. Hunedoarei.

In acestu barbatu inca necasatorit u si pierdutu famili'a unu radim'u si unu ornamente alu ei, natiunea unu fiu credintosu, era omenimea unu iubitoriu alu dreptatii; pierdere acesteia cu atatu e mai simtita, cu catu că muri in etate abia de 32 de ani, si prin talentele ce posiedese se facuse folositioru multor'a.

Remasitiele trupesci fura straportate la loculu nascerei Baitia, si inmormantate in 29. Martiu a. c. Fia i tierin'a usiora!

M. C.

Turda, 2. Aprilie. Astazi demanétia la 8 ore s'a departat din midiuloculu nostru stimatulu barbatu Elia Vlassa ducunduse că canoniciu metropolitanu că se cuprinda loculu la care ilu chiamara parte meritele lui, dar mai alesu gratia imperatresa, si archiepiscopescu. Despartirea nostra de acestu barbatu cu totului totu patrunsu de spiritulu Evangelii lui Christosu, potu dice ca a fostu una din cele mai durerose si mai intima; nu a stralucit u elu intre noi cu averi mari si pompe deserte, pre care le cauta lumea deserta, dar a stralucit u esempe viue de moralitate, virtute, si blandetia, cu focul unui adevăratu si bine intielesu patriotismu, plenus de cele mai sincere simtiri natiunale; din aceste cause depararea Dsale a lasatu intre noi semne nesterse de amore, stima si cele mai sincere simpatii. Că acestor a nóstre simpatii se damu un'a expresiune si mai mare, fă D. canoniciu concomitatul de mai multi insi pana la Felvintz, de unde ne amu despartit u intre afectele cele mai cordiale. Deoarece ceriulu ca biserica gr. cath. din Ardealu se aiba mai multi barbati cumu este acesta! Dar amu dori din totu sufletulu nostru, ca celu ce va fi chiamat u impleni loculu s'a fia inzestrat u asemenea calitati, ce credem ca se va si impleni din bunatarea archiepiscopescu. — Y.

Vajdaháza, 1863. Credu, ca e cunoscutu on. publicu, ca comunele din cerculu Hidei au pe chartia o scóla centrale, ale carei statute intarite prin in. regiu guvernul pre lungu si pre largu s'au tiparit u in Foi'a. Comunele fundatoré si-au alesu unu comitetu — „senatu scolasticu“ — spre administrarea baniloru fundationali si spre punerea in picioare si de-regerea scólei fiende. — Obligatiunile imprumutului de statu oferite prin „comune spre acestu scopu, precum si venitulu crismaritului treilunariu s'au predat senatului scolasticu; — si totusi de cateva luni incóce nu s'a facutu neci unu pasiu in caus'a scólei acesteia. — Atat'a scimu, ca nu este senatul scolasticu de vina, o cauza este pre lunga altele si acea, ca si aici sunt doua confesiuni romane, uniti si neuniti.

Catut sunt de lipsa scóelele preste totu la noi la romani, nu mai trebue argumentat, dara cu multu mai de lipsa că ori si unde sunt in giurulu Hidei, unde o multime de jidani (2000) cu gura cascata pandesce tota ocasiunea, că se se folosesc de nesciintia poporului. —

De exemplu s'a intemplatu, ca doi jidovi Hersch Lupu si Westheimer Jacobu au cumparatu dela comun'a Kecskemét doua obligatiuni, una de 310 fl., alta de 960 fl. v. a., adeca o suma de 1270 fl. si usura in bani gata 446 fl. 93 $\frac{1}{2}$ cr. cu 679 fl. 50 cr. — din acestia subtragandu usur'a, care o capeta in bani gata ba parte si in moneta sunatore — remanu 232 fl. 56 $\frac{1}{2}$ cr.; adeca cu 232 fl. 56 $\frac{1}{2}$ cr. au cumparatu 1270 fl. S'au insielatu dara comun'a cu 1038 fl. 43 $\frac{1}{2}$ cr., d'apoi inca usur'a dela 1. Jan. 1862 incóce. — S'au si facutu in 1. Maiu 1861 remonstratiune la locurile mai inalte si asteptam nemicirea contraptului intre comun'a si jidani facutu; inse... in 11. Fauru 1863 intemplantume la c. r. perceptoratu in Hida cu o bucuria deavoleasca mi arataj jidovii cumparatori ordinatiunea prin care obligatiunile cumparate de ei se se schimbe pe purtatoriu. — Deci aceasta se intemplă, obligatiunile se dau in proprietatea jidaniloru

cumperatori, si comunei nu se poate ajută; 'mi remane singur'a mangaiere, ca si acestu casu va servi de indemnă, că se grabeșca ȏmeni de influenția cu redicarea scóleloru pentru poporu. —

Asia era se se intempe si cu oblegatiunile celor-lalte comune din cerculu Hidei; -- jidovii in comp. cu vre-o doi amplioati scosi din.... activitate implura printre poporu ca acele oblegatiuni sunt hartii găle de pre care nu voru vedé bani pana e lumea s. a, si poporulu incepù a incheia contracte de vendiare cu jidanii, firesce cu mare paguba. — Atunci unu romanu Dn. D. B. la unu tergu in Hida unde au fostu adunati la 600 de romani din giuru, de pre unu locu mai redicatu au esplicat poporului, ca cuventulu Maiestatei e santu, oblegatiunile sunt bani siguri, deci se nu se lese ȏmenii sei insiele jidovii, totu odata au calatoritu noptea prin comunele care vendura oblegatiunile si le facú se revóee contractulu. —

Asia s'a pastrat acese oblegatiuni pentru scóla centrale, care se redica asia de cu greu — si de care are poporulu asia de mare lipsa.

Putemu díce că mai multu folosu va aduce o scóla centrale bunu că multele scoli comunale — ca-ci la scóla centrale fiindu leafa profesorilor buna, se voru afia si profesori mai buni, că in scolile comunale; pre de alta parte scimu, ca in scolile comunale si unde esista atari, dela 40 de santi pana 'n vinerea mare canta cuculu si apoi Dnii inspectori resp. protopopi facu la ordinariatele loru relatiuni brillante despre starea scóleloru !!

Precum mai mare lipsa avemu deocamdata de puçini ȏmeni anume intieliginti, că de multi semidocti, — asia mai mare lipsa avemu de catev'a scóle populare (altu-cumu, inse) mai mari că de multele scóle comunale, la care inca nu ne ajungu neci dascalii.

Deci grabiti barbatiloru de influenția; piedecele sunt treceute, poporulu astépta cu mare doru acumu deschiderea scólei centrale din cerculu Hidei si in r. gubernu per analogiam se va invoi la transcrierea oblegatiunilor de imprumutu pe numele scólei centrale séu pe purtatoriu. —

Basilie Munteanu,
parochu Vajdaházei gr. cath. si secr. com. scólei centr

Adunările comitetelor din comitate.

(Urmare.)

In com. Clusiu lui procese lucrulu totu că si in celelalte comitate, adeca comitetulu nu se lasă la pertractarile propuse de D. adm. Gustav Grois, ci si aci se primi o adresa cătra Maiestate pentru desfintarea starei provisorie.

Ceea ce bate la ochi in tota adunarea com. Clusului è cuventarea Bar. Ludovicu Josika cătra adunarea comitetului, in care 'si esprimă durerea pentru incordarile antagonistice nationale mai vîrtoșu intre romani si unguri, care durandu le voru strica la amendoi si de unulu alu treilea voru fi ambi subminati. Catra unguri se adresă dîcundu-le, că se nu se lese neci odata a fi rapiti a apară mai multu decat ceea ce este dreptu inaintea lui Dumnedieu si a ȏmeniloru (sic!) si déca puterea ajutata ei va invinge, neci odata se nu nutrăsca in peptu resbunare; ear' pe romani, dupa ce premise, ca istoria marturiscesc, cumuca famili'a lui 'si trage originea din nationalitatea romana, 'i invita si provoca, se delature totu ce ar' puté nasce ne'ncredere si se se alipescă de constitutiunea unguresca, care sta din seculi si care a datu semne atatu de frumosse de liberalism si de capacitatea de a se desvoltă... Mai vorbi D. Josifu Hosu in limb'a romana, aratandu ne-multumirea romaniloru cu representatiunea cea mai restrinsa, decat cumu fu ea in 1861, eara D. Dim. Moga vorbi in contra apasarei natiunei romane, dar' fù intreruptu de administratoru. — Neci aci nu fura romanii indestuliti cu adres'a maioritatii, ci dedera o petitiune separata, care se va tramite pe calea presidiala la locurile mai inalte.

In com. Cetatea de Balta, deschise D. adm. congregatiunea cu o cuventare in trei limbi, conflictele si aci fura mari, totusi fiindu maioritatea pentru ordinea dilei, s'a urmatu si restauratiunea amplioatiiloru si pertractarea obiectelor in ordine si pace buna. —

Alegerea s'a facutu intr'unu modu, ee supune o coointelgere cōpta intre nationalitati. „T. R.“ impartasiesc in tipulu urmatoriu: „Cointelgere s'a facutu in urmatoriu modu: Unu jude primariu se fia magiaru, unulu romanu; unu vice-comite magiaru, altulu romanu; trei judi procesuali magari, trei romani si doi sasi; notariulu comitatului magiaru; vice-notariulu romanu, inse cu conditiune, ca candu va fi comitele supremu magiaru, notariulu primariu se fia ro-

manu. Acésta coointelgere s'a luatu la protocolu, că se servăsca de cincisura si pre venitorime. Acestea suntu in cele politice. Asemenea si la judecatoriu tribunala: 4 asesori romani, 4 magari, 1 sasu; protocolistulu romanu; ceilalți, precum scriitorii si adjunctii loru judi procesuali se denumesc de administratorulu. Acestea suntu fructele principale ale congregatiunei năstre marcale din acestu comitat; dar marturisindu adeverulu, cu nepotintia-mi este a descrie chiaru totu pertractarile si desbaterile, ca mi-aru trebui prea multa vreme si scrisore.“

In distr. Fogaras si iuliu i urmara consultarile in dilele 23., 24., 25. Martiu, ear' in tota liniste si ordinea, se proiectă o adresa multiumitoria catra Maiestate pentru simtiamente celea parintesci pronunțate in rescriptul catra Solnoculu interioru; se luă in cunoștința decretulu gubernialu din 13. Martiu 1863 Nru 5599, pentru incorporarea comunelor Branu si a comunelor Zernesci, Tohanulu vechiu si nou, apoi Vladeni si Cintiari la districtulu Fogarasului; se alese o comisiune pentru solenel'a transpunere si incorporare a numitelor comune la districtulu Fogarasului in persón'a D. vice-capitanu Dragusianu, D. asesoru Maieru si D. maioru de Popa in pens.; se propune inmultirea oficialilor cu 1 vice-capitanu si 2 judi tractuali, unu alu doilea presedinte de sedria si unu asesoru, care esta cu 2 judi tractuali se fia in sinulu comunelor anexasate. Asemenea se propuse si inmultirea comitetului cu 7 membri.

In caus'a scolară se otari, că se ieșă o comisiune mesecata politica si biserică, care se cerce totu modulu de a indupla pe comunitati pentru infintarea scóleloru si statuirea lefei investitorilor. —

Chronica din afara.

Preste totu luandu noutati batatorie la ochi sunt, ca grafulu Apónyi, judecetele curiei si a primitu demisiunea ceruta si in locui s'a denumitul gr. Georgiu Andrássy. Ear catu despre cuventarea lui Deacu, candu ei detera albumulu cu portretele deputatilor din 1861, apoi cuvintelor, ca diet'a viitoră va poté fi drépta catra natiuni si confes. că si cumu fura catra tierani, nu li se da acumu neci unu credientu, pentruca, candu da cineva ceva numai silitu, atunci elu devinindu liberu de sil'a aceea earasi se va incorda a relua ceea ce a datu.

Poloni se totu lupta si in Litauni'a cu tota seriositate; ear boierii din giurulu Petruburgului prin adresa se oferă la orice siertfe spre apararea intregitatii imperiului cu Poloni'a cu totu.

PRINCIPATELE UNITE ROMANE.

DEPESIE TELEGRAFICE.

Braile 24. Martie, 12 ore noaptea.

Asta-săra scandalu de multi greci indignati de limb'a romana, in beseric'a Archangelulu; preotii batuti cu pietre pe ferestrele altarului; mane Te-Deum nou lui rege George I., totu la Archangelu. Comunicati Dlui ministru respectivu insultă neauditia. —

Braile 25. Martie, 10 ore de dimineața.

A-săra unii greci Braileni facura mare scandalu in beseric'a catedrala: greamuri sparte in altaru, desordine, necuviinte.

Braile 25. Martiu.

Acum la 11 ore s'a celebrat Te-Deum pentru regale Greciei intr'o corabie, că se'l păta face grecesce. — Ordinul se executa. — Liniste. — Economu se spune, ca face intrigă. — (Din „Buciumulu.“)

DEPESIA TELEGRAFICA a „GAZETEI TR.“

București, 9. Aprilie n. 3 ore. In urm'a decretului, ce prescrie usarea esclusiva a limbii romane in tota monastirele si besericile statului dupa datin'a si usanti'a antica, conservata in cele mai multe besericile, s'a escatu scandale provocate de greci in Braile si eri si aici. Autoritatile infrenara desordinile acestea si au luatu măsuri spre a popri reinnoirea loru. — Prințipele da una mii de galbeni pe luna din civilista sa, care se va imparti intre institutul de copii aflati, dotatiunea casei invalidilor militari, si crearea unui premiu pentru celu mai bunu opu despre istoria Romaniloru.

(Nu ne potemu conteni, a nu intrebă pe renunt'a coalitiune din adunantia generala, déca fapte că este prospete generoase si nationale se afia si macar numai in anim'a Dloru, de unde esira prepusurile cele trase de Peru asupra gubernoului nationalu de acumu ?!)

Amu astă in tota România vreo unica scóla buna, redicata cu scopu de a inainta cultur'a poporului romanu de catra unu Cresu in avutii, dela vladic'a celu cu sutel de mii de galbeni venit pana la opinia cea cu denariulu? Pentru-

ca monastirile suntu numai monumente redicate pentru peccatele comise, — si ele spre vieti a natiunei nu contribue, pe catu ar contribui atatea scole cate monastiri. — Eata ca M. Sa Domnulu va premerge si cu exemplu nobilu de sacrificare pe altariu natiunei; aici se facem guri mari cu totii, ca atunci nu vomu ingheciá de fric'a sortii viitorului nationalu. Acum asteptam, că gubernul Principatelor romane unite se desvolte si tari'a de ajunsu spre a duce in executiune measurele acestea gloriose, ce urmara una dupa alta.)

Hei! incercarile de pe timpulu Dului Radu IV., candu ca lugarul grecu Nifon ei succese a nebuni pe Domnulu, că se adorma nationalismul romanu si se puna grecismul pe gutulu lui, că se nu se mai pota secula, n'au adormit neci acum, ceea ce se si dovedi in Brail'a si Bucuresci. — Ar mai lipsi, că se si revóce gubernul său camer'a acésta mesura, apoi sanatate buna romanime dela Dunare.

Bucuresti, 16. Martie 1863. (Urmare din Nr. tr.) „Acésta indoita propunere a fostu adoptata. Nu sciu in adeveru ce intiparire va produce asupra publicului luminatul citirea dării de séma a desbaterilor parlamentare si mai eu séma aceea a discursurilor opositiunii. Catu despre mine tóte aceste vorbe sterpe, tóte aceste periode pompóse si góle, acésta aretare fara timpu de lustru sentimental, totu acestu patriotismu de parada, tóte aceste fruse, cari au pretensiunea de a voi se dica ceva si cari in fundu nu dicu nimicu, tóta acésta parada de personalitat deserte, grabite de a arunca nota loru cea mai ascutita in acestu canalu carnavalescu (caci ne aflamu in carnaval) tóte aceste, o marturisescu, nu potu decatu a causá unu adincu sentimentu de machnire amicilor Romaniei, tóte acestea mi par' de celu mai reu auguru pentru viitoriul regimului constitutionalu; pe malurile Dunarii tóte acestea mi demunstra cu presintia, ca nu e o mai vata-matore stare de lucruri de catu unu astufelu de regim aplicat intr'o tiéra, alu caruia temperamentu nu e priimitu de acésta, si care are inca se si faca educatiunea sa politica.

La sgomotul monotonu alu toturor acestor discursuri spriginite de atatu de puçine acte, si mai cu séma, candu e sistandu cu tóta luarea aminte la siedintiele adunarii, audiamu sgomotele ragusite ce esau din gura acei beizadele, caruia ati facetu asia de bine onorurile Europei. (?) D. Grigor. Sturza mi venia pe buze, intr'un modu irresistibilu (iertati-mi vorba o-a crunta ce Proudhon, in dispretilu seu expresivu aplicá intr'o dí coreligionarilor sei politici „Blagueurs!“)

Modulu cu care Prințele Aleșandru Ioanu au inchis sesiunea, dovedesce intr'unu modu atatu de invederatu in forma pre catu si esactu in fondu, acea zadarnicie a lucrarii legislative; acésta risipa o curata perdere de unu timpu nu mai puçinu pretiosu că banii din tiéra. In adeveru, Inaltimessa are curtenirea de a nu atribui aceste triste rezultate de catu neesperintie si la nisce nerabdari prea mari. Totusi Prințele nu lipsește de a indicá, ca siedintiele consacrate la recriminari fara temeu ar' fi pututu lesne afă o intrebuintare mai judicioasa.

In scurtu, siefulu statului a tratatu pe vorbitorii cei mari ai camerei, că pe nisce copii mari, si asta e justu.“

Tiér'a respira si vomu fi lîntștiti nove luni. Guvernul se se puna seriosu la lucru; elu are pe toti ómenii intielepti si cu bunu simtiu cu densulu. Lucrarea va fi lesne.

Corespondintele nostru ne anunța la calcaiuu scrisoarei sale si acestea:

„Suntu fericit, ca potu a ve anunciat, ca importante negociațiuni finantiare relative la unu imprumutu, ce camer'a luase in consideratiune in penultim'a s'a siedintia, au fostu urmarite dela inchiderea adunarii cu o deplina isbînda. Este vorba de cinci - dîeci milioane ce ar fi suscrite in Francia si Engler'a. O casa mare franco - germana propune asemenea si infintiarea unui creditu fonciaru si o casa mare din Londra si Constantinopole negotiása fundatiunea unei bance.“

Publicam si budgetulu asiediatu:

ALESANDRU JOANU I.

Cu mil'a lui Ddieu si voint'a nationala, Domnu Prințelor-Unite-Romane.

La toti de facia si viitori sanetate:

Asupra reportului ministrului nostru secretar de statu ad-interimu la finantie Nr. 10,442;

Considerandu procesulu verbalu, incheiatu de consiliulu

ministrilor asupra budgetului generalu alu statului pentru exercitiul 1863;

Amu decretat si decretam ce urmádia:

Art. I. Impositele esistente si evaluatiile cailor si mediulocelor budgetului generalu pentru 1863 se ficsédia la suma de lei 129,080,872.23.

Art. II. Creditele asiediate pentru indeplinirea servitelor publice dupa dispositiile legiuitoré dela 28. Martie 1862 si dupa reductiile facute, se ficsédia in lei 127,399,445.20.

Art. III. Budgetul asiediatu in conditiile de mai sus, precum se arata in anexatul tablou generalu, se va publica si va fi lucratu dela 1. Aprilie viitoru.

Datu in Bucuresci la 24. Martie a. 1863.

Aleșandru Ioanu.

Min. secr. de statu ad-interimu la depart. finantelor: C. I. Iliescu.

Nr. 194 si 195 ex 1863.

Publicatiune.

Prin care se aduce la publica cunoștința, cumuca in alu 30-lea Aprilie a. c. la 10 óra inainte de amiédi, se va tine in cancelaria oficiului cercului Rodnei, in loculu S.-Georgiu, una licitațiune peste esarendarea a patra parte din pâsiunea

a) Muntelui Ineu mare alu comunei Maeru, care consta intregu din 2267 juguri pâsiune, si 1959 juguri padure, cu unu venit ucurat anualu de 599 fl. 27 cr. v. a., precum

b) alu pâsiunei muntelui Gagi, totu alu comunei Maeru, care munte si la olalta cu muntele Prelucille cuprindu in sine 2046 juguri pâsiune si 2995 juguri, 1200 orgi padure, cu unu venit ucurat anualu de 904 fl. 2 cr. v. a.

pe tempu de 3 luni si adeca: din prim'a Juniu pana in finea lui Augustu 1863, si afara de partile de paduri.

Esarendarea pâsiunei de sub b) se intende numai pe partea muntelui Gagi.

Pretiulu fiscalu este ad a) cu 300 fl. v. a. si ad b) cu 400 fl. v. a., candu tóte celelalte conditiuni se potu la oficiulu acesta vedé.

S.-Georgiu in 28. Martie 1863.

Dela oficiulu cercului Rocenei,
2-3 Judel' procesualu J. T.

Publicatiune.

In comitatulu Turdei aproape de Clusiu in Savadis la (Szent-László) in totu anulu se tineau doua targuri de tiéra: in 26., 26. si 27. Aprilie (nu in 7.) si 26., 27. si 28. Octombrie. Acestea doue targuri suntu renunțate pentru ou, fiindu ca se aduce aici cele mai sanatoase si mai lanose din satele asiediate sub muntii dintre Ariesiu si Somesiu. pl. 2-2

INSCIINTIARE.

La Gras, Barth & Comp. in Breslau a esitau o brosura, care cuprinde mai multe sute atestaturi despre

Sirupu de peptu,

care se apróba de mai multe fisicate, unu mediulocu pentru orice tuse vechia, pentru durere de peptu, ragusiala de ani, greutate in gatu, plomon'a balosa, care intr'u casuri forte numerose, au liferat celu mai multioritoru resultat.

Acestu Sirupu lucrézia indata dupa intrebuintarea d'anteiu avangiosu bineficatoriu, mai virtuosu la tuse convulsiva si tuse magaresca, ajuta scoterea flagmei cei lipici inecaciósa, alina iritamentul in gutie si depardelia in scurtu timpu ori care macaru catu de infocata chiaru si tusea de epica si scupatur'a de sange.

Pentru BRASIOVU am datu D-lui **S. P. Mailatu** uniculu depositoriu.

Pretiulu unei $\frac{1}{4}$ butelia 1 fior. in sunatori.

6	$\frac{1}{2}$	2
	G. A. W. Mayer in Breslau.	(Prusi'a.

Cursurile la bursa in 8. Aprilie 1863 sta asia :

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25 cr. v. a
Augsburg	—	—	109 " 50 "
London	—	—	110 " 20 "
Imprumutul nationalu	—	—	81 " 75 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	76 " 65 "
Actile bancului	—	—	804 " — "
" creditului	—	—	206 " 60 "